

Příspěvky k reformovanému právu občanskému.*)

Podává prof. Dr. Jan Krčmář.

VI.

Poznámky k ústavu veřejného příslibení. (Spolu příspěvek k systematice občanského práva.)

V nedávné době vyšlo¹⁾ českým jazykem *Hellerovo* rozsáhlé a zevrubné pojednání o veřejném příslibení, podávající přehled zákonodárství, nauky a judikatury tohoto ústavu se týkajících a rozbor významnějších otázek. Pojednání, jak svědčí předmluva, bylo vypracováno drahně před tím, než třetí částečná novella se stala platným právem. Ačkoliv pak k osnově této novelly přijaté sněmovnou panskou dne 19. XII. 1912 již se přihlíží (str. 60 sl.) lze chápati, že těžiště práce není v rozboru otázek, k nimž dává podnět nový text²⁾, nýbrž v rozboru všeobecných otázek, které poskytoval ústav veřejného příslibení, té doby ještě neupravený. Jakými poznámkami in margine *Hellerovy* práce chtějí býti další stránky:

1. Ústav veřejného příslibení nemá ještě příliš dlouho domovského práva v právních systémech a zákonnících. Nelze se tedy diviti, že není jisto, kam sluší zařaditi pojednání o něm s hlediska nevhodnějšího systému, a to jak v knihách, tak v zákonnících samých. Občanský zákonník pro říši německou, ačkoli konstruuje veřejné příslibení nikoli jako offertu ke smlouvě adresovanou neurčitým dotud osobám, nýbrž jako jednostranný závazný slib, zařadil je mezi smlouvy a to poblíže smlouvy o dílo, od níž jest

*) Právník 1918 č. 1 a citace uvedené tamtéž v *, jakož i Zprávy právnické Jednoty Moravské 1918, č. 1.

¹⁾ Rozpravy Č. A. c. F. J. I., č. 56, r. 1916.

²⁾ srv. k tomu moje poznámky ve Sborníku věd pr. a st. XVII., str. 345.

odděleno několika paragrafy, které upravují smlouvu zprostředkovatelskou. V reformovaném občanském zákonníku našem stojí předpisy o veřejném příslibení v §§ech 860—860b, tedy ve všeobecné části obligačního práva (§§y 859—937) a jdou tu před předpisy o sjednání smluvního konsensu. Ve zprávě justiční kommisie panské sněmovny³⁾, odůvodnil autor této zprávy, *Schey*, tuto věc obsírnějším výkladem asi takto: Systematicky nenáleží předpisy o veřejném příslibení do zvláštní části obligačního práva, jež člení a upravuje obligační poměry podle jejich hospodářského účelu (*causa*). Veřejné příslibení je jen zvláštní formou závazku a jeho účel může býti velmi rozmanitý (*so verschieden wie möglich*). Je-li zařadeno do zvláštní části, zejména poblíže smlouvy služební a smlouvy o dílo, vzejde nad to nebezpečství, že by z toho mohly býti dovozovány omylné důsledky, na př. pokud jde o poměr mezi premii a výkonem. Jako zvláštní způsob vzniku obligačního závazku obdrží veřejné příslibení nejlépe místo před ustanoveními o smlouvě. O něco níže se opakuje, že při veřejném příslibení nejde o typický tvar právního jednání (*typischer Geschäftszweck*), nýbrž o typus formy závazku (*Typus der Verpflichtungsform*).

2. Dokud v nauce převládalo nebo aspoň čítalo hojně stoupenců přesvědčení, že veřejné příslibení není než *offertou ad incertas personas*, byla pro ty, kdo tak soudili, kapitola o sjednání smluvního konsensu dojista nejvhodnějším místem pro pojednání o veřejném příslibení. Na půdě platného práva, jež zná veřejné příslibení jako zvláštní důvod vzniku závazku od smlouvy odlišný, sluší přes výše citovaná slova zprávy justiční kommisie podrobiti rozboru otázku, kde nejvhodněji lze v systému práva pojednati o veřejném příslibení. Nejde tu o nějakou otázku ryze akademickou. Je sice pravda, že o vhodnosti či nevhodnosti systému rozhodují v první řadě hlediska paedagogická, zejména hledisko ekonomie výkladů. Tímto hlediskem můžeme si na př. vysvětliti vznik všeobecné části občanského práva a pak také všeobecné části práva obligačního. Shrnují se do těchto všeobecných částí jisté poznatky, které jsou společny buď všem institucím, o kterých se pojednává v části zvláštní, nebo vět-

³⁾ str. 123 sl.

ším skupinám těchto institucí. Zbavujeť takový postup povinností opakovati při rozboru každé jednotlivé instituce, co je jí společno s institucemi jinými. Tak na př. kapitola o následcích nesplnění dluhu umístěná v části všeobecné zbavuje povinnosti pojednati o důsledcích nesplnění smluvní povinnosti při pojednání o smlouvě tržové, služební, o dílo atd., pokud tu nejsou některé zvláštnosti, o kterých arci by slušelo pojednati zvláště. A není nikterak nutno, aby část všeobecná byla omezována na ony věci, které jsou společny *všem* institucím, o kterých pojednává část zvláštní. Stačí, jak bylo naznačeno, jde-li o věci společné jen skupinám těchto institucí. Tak na př. platí nyní (§§y 110 sl. nov. III.) zvláštní ustanovení o následcích nesplnění smluv záplatných. Není zajisté překážky, aby i pojednání o těchto věcech bylo zařazeno do části všeobecné, kdež pak kapitola o následcích nesplnění závazků rozpadne se v pojednání o následcích nesplnění smluv záplatných a v pojednání o následcích nesplnění závazků jinakých.

Ale význam snahy o nejvhodnější pokud možno systém netkví jen v takových zevních důvodech. Nechťsi je pravda, že pro každý systém lze uvéstí důvody a že každému systému lze činiti výtky, lze přece vytknouti jistou zásadu, o kterou je nutno opřítí každý systém, nemá-li býti opravdu špatný. Zásadu tu nazval bych vnitřní logikou systému. Je sice pravda, že je věcí vkusu, zdali někdo jednáje o důvodech delace pozůstalosti, pojednává nejdříve o posloupnosti zákonné, pak o testamentární, na konec o smluvené (důvodem je tu, že zákonná posloupnost je starší a že její obor jest určen generálně⁴⁾), či napřed o posloupnosti smluvené, pak o testamentární, na konec o zákonné, máje na zřeteli sílu delačních důvodů, či konečně přesune pořad posléz uvedený tak, že pojedná dříve o posloupnosti testamentární než o smluvené, uvažuje výjimečný ráz posloupnosti smluvené a kusou její úpravu. Ale pořádal by látku dojistá špatně, kdo by nejprve pojednal o odevzdání pozůstalosti a pak o delačních důvodech. Momenty, které s hlediska vnitřní logiky výkladů určují vhodnost či nevhodnost systému mohou býti rozmanité, a nejsou vždy a všude stejné. Ale dojistá nad jiné významným

⁴⁾ *Tilsch*, Právo dědické str. 70.

momentem je podstatová příbuznost a různost jednotlivých právních institucí, a odtud poznáváme, že snaha po vhodném systému sama vede k hlubšímu proniknutí podstaty těchto institucí a k určení hranic proti institucím příbuzným. Lze prohlásiti za symptomatický, ne-li za charakteristický jev, že nejistota o místě, které náleží právní instituci v systému práva, je zároveň nejistotou o její pravé podstatě. Tak tedy výše naznačené pochybnosti o pravém místě veřejného příslibení v systému obligačního práva vedou nás na pokus o revisi myšlenek projevených o jeho povaze.

3. Jak bylo pověděno, konstatuje *Schey* velmi důrazně, že veřejné příslibení stojí jako důvod vzniku závazku (*causa obligandi*) vedle obligační smlouvy a praví, že *causa*, t. j. hospodářský účel veřejného příslibení, právě tak jako *causa* smlouvy, může býti co nejrozmanitější. Ač dotýkám se tím jakési *communis opinio*, či lépe řečeno jakéhosi obecně přijatého způsobu vyjadřování, zdá se mně, že překládati úsloví *causa* smlouvy slovy hospodářský účel smlouvy není zcela vhodné. Značkou „hospodářský účel smlouvy“ je v nauce snad na větším díle a zejména u *Scheye*⁵⁾, kryt pojem, který nás vede ke správné klasifikaci smluv. Ale nezasvěcenému ona značka praví příliš málo.

*R. v. Mayr*⁶⁾, uvažuje o veřejném příslibení s hlediska přirozených zásad a nikoli určitého práva pozitivního a stojí na půdě smluvní theorie, konstatuje, že veřejné příslibení z pravidla bude mítí předmětem vyvedení díla, že však může býti předmětem jeho také konání služeb a patrně uvádí jen příklady, když končí otázkou: Proč by kontrahování zápůjčky nebo uzavření tržové smlouvy nemohly se státi formou veřejného příslibení a to tak, že tam úroky, zde cena tržová, by byly odměnou za poskytnutí zápůjčky, po případě za dodání zboží? Podle toho by novinové inseráty „Prodám 50 akcií Živnobanky po 400 K“ nebo „Přijmu zápůjčku 10000 K na 5% úrok“, byly patrně veřejným příslibením nebo snad dokonce publikace a zaslání katalogu knihkupcem. A nejde-li v těchto případech o veřejná příslibení, nýbrž, jak dotud na větším díle a, trvám, důvodně, bylo pokládáno, o vyzvání k offertám, bylo by určití hranice objektů odpovída-

⁵⁾ Obligationsverhältnisse I., str. 6 sl.

⁶⁾ Auslobung (1905) na str. 125.

jících tomuto pojmu proti objektům, které *Mayr* postihuje slovy „uzavření smlouvy o zápůjčku nebo smlouvy tržové ve formě veřejného příslibení“. Než nejen hranice mezi veřejným příslibením a vyzváním k offertám vyhledávají objasnění, nýbrž také hranice mezi veřejným příslibením a offertou samou. Je veřejným příslibením či offertou (ke smlouvě o dílo) výzva odpočívajícího turisty k hrajícím si hochům, aby některý z nich za malou odměnu donesl vody z nedaleké studánky? Je veřejným příslibením či offertou slib 1000 K odměny za zachránění přítele tonoucího v osamělém rybníku v hlubokých lesích, kde výzvu a slib může vyslechnouti jen několik málo přítomných dřevorubců?

Budiž tedy v dalším postupu učiněn především pokus určití, co vlastně má být vyjádřeno slovy „causa smlouvy“ a kde jsou hranice jednak mezi veřejným příslibením a offertou, jednak mezi veřejným příslibením a vyzváním k offertě.

4. Slově „causa smlouvy“ lze přikládati smysl různý. Vycházíme-li od obecného smyslu slova *causa*, znamenala by ona slova nejspíše důvody, motivy, které dovedly strany k uzavření smlouvy. Kdybychom pak analysovali genesi smlouvy, zejména obligační, dospěli bychom asi k větě, že důvodem uzavření smlouvy (mohli bychom říci „causa pactionis“) jsou kontrénní snahy obou stran. Na př. objeví-li se situace taková, že dvě osoby se odhodlají za nabízenou praestaci poskytnouti praestaci žádanou, dojde ke smlouvě. Při tom nelze neseznati, že snaha jedné strany z pravidla má převahu, dominuje, jestliže hledáme rozhodující důvod, proč smlouva byla uzavřena. Na př.: Majitel cenného obrazu octne se v materiální tísní. Chce za tento obraz docílití peněžních prostředků. Obrátí se na jinou osobu, která vládne peněží. Ta vlastně o obraz nestojí, ale ví, že jej může svého času beze ztráty nebo dokonce se ziskem prodati. Proto nabídku přijme a snad také proto, aby druhé straně vypomohla z tísně. V tomto případě můžeme říci, že došlo ke smlouvě proto, že se vyskytl kdosi, kdo potřeboval peněz, ne proto, že kdosi za peněžitou obět mínil získati obraz.

Právo vidí (tato personifikace není snad nepřípustna), že a) strany smlouvající se (t. j. poskytující nebo slibující plnění) poskytují a slibují si *různá* plnění, b) strany činí tak z *různých* důvodů, c) určité prostředky (lit. a) a určité důvody (lit. b) se ty-

picky opakují *d*) složky pod lit. *a*) i *b*) uvedené jsou významny pro stanovení právních účinků. Hledíc pak k těmto jevům, postupuje právo takto: Některé smlouvy reprobuje, na př. proto, že právu se přičí, aby se zřetelem k povaze slíbené praestace bylo garantováno její splnění (na př. smlouva o zavraždění osoby), nebo protože právu se přičí, aby bylo garantováno splnění praestace o sobě nezávadné, která byla slíbena, aby bylo docíleno určitého plnění (na př. smlouva o zaplacení peněžité summy za zprostředkování manželství § 879 č. 1 o. z.). Pokud pak týká se smluv approbovaných, postupuje právo tak, že ustanovuje o jednotlivých smluvních typech a to nejvýznamnějších (sr. výše lit. *c*) a ustanovuje o nich tím způsobem, že vytýká, jakým podmínkám musí býti vyhověno, aby ze smlouvy vzešel závazek, a že určuje modalitty (rozsah a obsah) tohoto závazku. Typus smluvní je pak určen dvěma momenty: Plněním, které bylo slíbeno (poskytnouto) a důvodem, který k tomuto plnění vedl. *Soubor těchto momentů smlouvu charakterisujících* lze pak nazvati kausou smlouvy (kausou smluvního typu). Tak užívá se slova *causa*, když se mluví o *causa emendi*, *donandi*, *dotis* a pod.

Rozhodující *důvod*, který způsobil uzavření smlouvy (sr. výše), při určení podstaty smlouvy z pravidla významu nemá. Sr. příklad daný výše a příklad druhý: Milovník obrazů chce získati obraz, který je v majetku obchodníka s obrázky. Obchodník žádá za obraz peníze. Smlouva bude uzavřena. V tomto případě bude říci, že došlo ke smlouvě, protože se vyskytl kdosi, kdo chtěl získati obraz, který je v cizím majetku, a ne, protože se vyskytl kdosi, kdo potřebuje peněz. V obou případech jde o stejný typus smluvní, protože složky uvedené výše pod lit. *a*) i *b*) jsou stejné. Ale v některých případech zařazení konkrétní smlouvy pod určitý typus smluvní v zákoně upravený nebude lze uskutečnit podle obou momentů výše uvedených, kterými z pravidla jest určen smluvní typus a to tenkrát, když konkrétní smlouva podle toho by se hodila pod typy různé.⁹⁾ Jedna strana chce, aby jí druhá spravovala dům, obstarávala práce zahradnické a p. a nabízí jí za to byt v domě. Dojde ke smlouvě. Tato obsahuje element

⁹⁾ Sr. moje pojednání o pojmu smlouvy pracovní ve Zprávách Právnické Jednoty Moravské 1918.

dvojí smlouvy, smlouvy služební⁷⁾. — poskytují se služby za ekvivalent, a smlouvy nájemní — poskytuje se užívání věci za ekvivalent. Kam tuto smlouvu máme zařaditi, o tom rozhodne jev, který jsme nazvali rozhodujícím důvodem uzavření smlouvy⁸⁾. Prvé osobě jde o to, aby získala služeb osoby druhé, této jde o to, aby zpeněžila svoji pracovní sílu a tedy o smlouvu služební. Podřízený význam má pro obě strany, že in concreto cizích služeb lze získati tím, že bude propůjčeno užívání věci (kdyby se nikdo nevyskytl, kdo by na ně reflektoval, bude nabídnuta odměna jiná, ale služeb je potřeba vším způsobem) a že za sílu pracovní in concreto lze obdržeti užívání cizí věci (kdyby takového nebylo, přijme pracovník i jiný ekvivalent, ale on chce především pracovní sílu jakkoli zpeněžiti). Sr. dv. d. ze dne 14. listopadu 1784⁹⁾; pak úř. sb. rozh. N. Ř. 1039, kde však nejvyšší soud nesprávně formuluje, že jde o smlouvu sui generis podle § 1173, ačkoli jde o smlouvu služební.¹⁰⁾

5. F. Hofmann¹¹⁾ upozornil, že lze rozeznávat tři skupiny veřejného příslibení. Některá veřejná příslibení (prvá skupina) náleží zcela próse denního života, jako rozepsání nálezného, odměny za zprostředkování místa, za obstarání bytu a p. K nim se připojují (náleží tedy k první skupině) taková, která ukájejí jedině soukromý zájem, kde však nejde o obyčejné, hospodářsky významné praestace: odměna za vypátrání a dodání zloděje rozepsaná okradeným (zde za zájmem majetkovým se zhusta skrývá pomstychtivost), nebo příbuzní nezvěstné osoby slibují odměnu za zprávu o ní, rodiče slibují odměnu za nalezení dítěte. Druhou skupinu tvoří veřejná příslibení, kterými chce kdo provokovati výkon vědecký, umělecký, řemeslný, dobročinný. Soukromá náklonnost nebo záliba jsou tu snad motivem, než žádaný výkon nemá sloužit zájmům soukromým, nýbrž obecnému blahu. Konečně se vyskytují veřejná příslibení, kterými kdo slibuje odměniti (lépe uznati) nějaký výkon, ale uvažuje-li věc roz. mně,

⁸⁾ Sr. můj příspěvek v „Poctě Ottově“, č. 4 in f.

⁹⁾ Sr. k tomu moji Smlouvu námezdní str. 9.

¹⁰⁾ Sr. pojednání citované v pozn. 7.

¹¹⁾ Entstehungsründe der Obligationen, insbesondere der Vertrag mit Rücksicht auf Siegels „Das Versprechen als Verpflichtungsgrund“ (1874), str. 38 sl., zvláště pak str. 40 sl.

nemůže míti přesvědčení, že svým slibem výkon vyvolá. Kdosi slibuje odměnu za dobytí prvního nepřátelského děla, praporu a p. — Nechci tvrditi, že do tohoto schematu lze zařaditi všechna možná veřejná příslibení, ale mám za to, že funkce veřejného příslibení v sociálním životě je tu určena přibližně správně. A podává se také odtud, že sluší přisvědčiti *Scheyovi*, že *causa* (ve smyslu slova určeném výše) veřejného příslibení není jednotna (nepravím nikterak, že nutno s ním souhlasiti, tvrdí-li, že *causa* ta může býti co nejrozmanitější) a případně, trvám, každému, kdo čte slova *Hofmannova*, na mysl, že tyto *causae* veřejného příslibení mají své obdoby mezi tím, co nazýváme *causae* smluv. Kde nalézáme tyto obdoby, a lze snad říci, že *causae* veřejného příslibení jsou tak rozmanité, jako *causae* smluv? Podle toho, co bylo výše pověděno o kause smluvního typu, jsou složkami, které určují jeho kausu, odměna, kterou kdo slibuje a důvod, proč tak činí t. j. výkon, za který odměnu slibuje. To jsou tedy především pojmy, které sluší určití a nebylo by dojista vhodné, uvažovati o těchto věcech s hlediska jakýchsi všeobecných zásad, nýbrž jediná pravá cesta je povšimnouti si pozitivního práva. Že pro nás v první řadě je směrodatné právo domácí, není snad potřeba dokazovati.

6. § 860 (76 nov. III.) užívá vazby „Belohnung für eine Leistung oder einen Erfolg“. Valných pochybností, tuším, nebude, pokud se týká pojmu odměny. Odměnou mohou býti peníze, jinaká věc hmotná, pohledávka, ale dojista také propůjčení užívacího práva a to věcného nebo obligačního nebo podíl v zisku. Nebylo by přece možno nic namítati proti veřejnému příslibení, kterým nějaký mecenáš za nejlepší báseň toho roku slibuje bezplatný prázdninový pobyt na jedné ze svých villegiatur nebo proti veřejnému příslibení, kterým továrník za vynález výrobní metody slibuje podíl na zisku z tržby výrobku. Ale vším způsobem bude tvrditi, jak na to vede starý § 878, že odměnou může být jen to, co je v právním obchodě. Prvá věta § 878, v níž čteme, že smlouvy mohou býti činěny jen o tom, co je v obchodě, byla sice při nové redakci škrtnuta, ale tím pokud se týká připuštěného smluvního obsahu dojista nebyla zavedena změna. Sama zpráva justiční kommisce¹²⁾ připomíná, že věta ta platí i na dále a že ji

¹²⁾ str. 138.

lze vyvážit z § 880. Dospíváme-li pak z oné věty pro obor smluv k tvrzení, že předmětem smlouvy nemohou býti konání, která podle převládajících názorů společenských mohou býti jen výsledkem svobodného rozhodnutí jednotlivcova, takže by se těmto společenským názorům přičilo, aby právní řád přímo nebo nepřímo pečoval o jejich splnění¹³⁾, lze, tuším, stejné věty hájiti také pro obor veřejných příslibení.¹⁴⁾ K některým jiným otázkám, které týkají se odměny, vrátím se ještě níže.

Poněkud obtížnější jest určití pojem, který odpovídá slovům „Leistung“ a „Erfolg“. Slova ta vykládají se jako „konání“ a „díl jako výsledek konání“ a vytýká se¹⁵⁾, že distinkce § 860 se neopakuje také v § 860a a 860b. Ačkoli mám za to, že právě uvedený výklad oněch dvou slov je pravý, přimlouval bych se spíše za to, aby slovo „Erfolg“ nejen nebylo připojováno v § sech 860a a 860b, nýbrž, aby bylo škrtnuto i v § 859 a to jednak proto, že „Erfolg“ (výsledek) vedle „Leistung“ (jež zcela dobře můžeme překládati po případě vykládati slovem výkon), je pleonasmus, jednak protože by snadno kdo, nechtěje se smířiti se skutečností, že právní předpis je pleonastický, mohl vztahovati slovo „Erfolg“ na objekty, na které jistě je vztahovati nesluší. Věc je ta: slovo výkon lze totiž dobře vztahovati jak na konání „bez výsledku“ tak na konání „s výsledkem“, ačkoli po mém soudě nebylo příliš důvodné vytýkati zvláště, že i konání „bez výsledku“ může býti předmětem veřejného příslibení, ježto případy, kdy se vypisuje odměna za konání „bez výsledku“ budou asi velmi řídké a případy, které redaktoři měli na mysli, sem jistě nespádají. Věc vysvětluje se patrně nejasnými představami o pojmech služeb a díla.¹⁶⁾ Tedy slovo „Erfolg“ vedle slova „Leistung“ bylo vloženo celkem zbytečně, aby snad někomu nepřipadlo vylučovati případy „výkonů bez výsledku“, ale za to přivedlo nebezpečnoství, že by někdo mohl dovozovati, že k veřejnému příslibení náleží případy, kdy slibuje se odměna za výsledek bez výkonu.

¹³⁾ K tomu *Kohler* Archiv für bürgerliches Recht XII. (1897), str. 17 sl.

¹⁴⁾ *Mayr* na u. m. str. 97; ale s tím, tuším, dobře se nesrovnává, co praví na str. 74 in f. sl.

¹⁵⁾ *Heller* na u. m. str. 77.

¹⁶⁾ O nich v mé Smlouvě námezdní na str. 85 sl. Podobné nejasné představy vládnou také ve výkladech *Hellerových* na str. 42 sl., 72.

Již *Hofmann*¹⁷⁾ operoval tímto příkladem: Otec řekl v přátelském kruhu: Daruji 1000 zl. chudinskému fondu města Vídně, když se mé dítě uzdraví. Že to není veřejné příslibení, lze snadno prokázat argumentem, že nejde o veřejně vyhlášenou přípověď adresovanou osobám nikoli určitým. Ale kdybychom příklad přemodelovali tak, že otec vyhlásil v novinách, že prvých deset chudých, kteří se dostaví v den, kdy dítě bude mimo nebezpečnoství, obdrží mimořádně velkou almužnu? Tu již záporná odpověď není tak zcela snadna, zejména když by kdo tvrdil, že tu je právě klassický případ výsledku, který není výkonem. Tu již bude potřeba všemožných argumentací z řádné zbrojnice právo-
vědecké, abychom onu zápornou odpověď dostatečně podepřeli: Že dotavadní nauka (ta musí nám posloužit místo starších právních řádů jako argument historický) tyto případy vylučovala z kategorie veřejného příslibení. Že na tyto případy nedopadá slovo „odměna“ ani celá vazba „odměna za výkon nebo výsledek“.

Z toho, co bylo pověděno, lze dovodit, že není veřejného příslibení, kde není výkonu.¹⁸⁾ Ale výše uvedená vazba „odměna za výkon nebo výsledek“ vede nás dále. Ona nás vede na výklad, že nelze mluvit o veřejném příslibení tam, kde obsah přípovědi nelze charakterisovat jako odměnu. A tu je jistě obtížno charakterisovat trhovou cenu jako odměnu za zboží nebo zboží jako odměnu za trhovou cenu nebo úroky jako odměnu za propůjčené užívání kapitálu. Ale je zcela nemožno charakterisovat trhovou cenu, zboží neb úroky jako odměnu za uzavření smlouvy. Podle toho nelze inserát, že někdo prodá zboží za určitou cenu nebo koupí za určitou cenu určitou věc nebo inserát, že někdo přijme zápůjčku za určitý úrok, pokládati za případy veřejného příslibení. Ovšem mám za to, že tvrzení toto neopírá se jen o argument tak vratký jako je slovní výklad slova odměna. Zdá se mně, že celý smysl instituce veřejného příslibení, jak o něm níže bude promluveno ještě zevrubněji, vylučuje případy, ve kterých výkonem, který má býti odměněn, je smluvní oferta; že ustanovení, o veřejném při-

¹⁷⁾ na u. m. str. 44.

¹⁸⁾ Vylučující případy výsledku bez výkonu, nepravíme nikterak, že sluší vylučovat případy, kdy výkon tu je, ale nestál námahy nebo není zásluhy na straně toho, komu se výkon zdařil. O těchto případech bude promluveno později.

slíbení se na tyto případy vyznání k offertám vůbec nehodí; a že, kdybychom přijali ony případy mezi veřejná příslibení, pro nemožnost odlišiti je od případů nezávazného vyznání k offertě, vymizel by tento sociálním životem postulovaný institut z právních řádů.

7. Vyloučíme-li tyto „výkony“, můžeme, tuším, tři kategorie veřejných příslibení, které uvedl *Hofmann*, redukovati na kategorie dvě: Je to kategorie veřejných příslibení, podle kterých má býti výkon k individuálnímu prospěchu příslibitele, a kategorie veřejných přípovědí, podle kterých má výkon býti k prospěchu širokých kruhů, veškerenstva a p. Hledíme-li na pole smluv, vykazuje prvá kategorie jistou obdobu se smlouvami pracovními, kategorie druhá obdobu s remuneratorním darováním. Pokud se týká kategorie první, platí to nejen o případech, ve kterých kde slibuje peníze jako nálezné (*Hofmann* tu mluví o majetkovém interese), nýbrž i o případech, když kdo slibuje peníze za vypátrání dítěte; a nejen o případech, když kdo slibuje peníze za obstarání bytu, nýbrž i o případech, když kdo slibuje za sprostředkování koupě velkostatku byt v pražském domě nebo v budovách velkostatku, nebo o případech, když kdo slibuje za výrobní vynález v továrně příslibitelově podíl na zisku. Neboť jako nazveme smlouvou služební smlouvu o hlídání dětí nebo smlouvou o dílo smlouvu s detektivem o vypátrání zloděje, tak nemůžeme popříti obdobu se smlouvami pracovními v případě jmenovaném na místě druhém. A jako, hledíce k citovanému dv. d. z r. 1784, jsme nazvali smlouvu, kterou kdo přijímá domovníka nebo zahradníka za byt, smlouvou služební a jako počítáme partiární smlouvy ke smlouvám o práci za mzdu, nepopřeme obdoby se smlouvami těmi v případech jmenovaných na místě čtvrtém a pátém. A pokud se týká kategorie druhé, nepopřeme zajisté jakousi obdobu mezi jednáním České Akademie, když odměňuje cenou nejlepší z vyšších děl určitého druhu (cena Hlávková nebo Katzova) a jejím jednáním, když rozpisuje cenu na dílo z určitého oboru, které teprve má býti napsáno, a to buď o thematu svobodně voleném (cena Randova) nebo Akademií určeném (cena Pavlíčkova).

Jsou tu tedy jisté obdoby mezi jednotlivými druhy veřejných příslibení a jistými druhy smluv. Ale právní forma regulující obojí instituce se velmi podstatně různí. Na př.: Byla-li

učiněna objednávka, nelze ji odvolati, připověděnou odměnu lze odvolati za podmínek § 860a. Objednanému vzejde povinnost, a to nejen, když slíbil objednanou práci vykonati, nýbrž i v případech § 864; tomu, kdo se uchází o rozepsanou odměnu, taková povinnost nevzejde, a to ani když ujistil příslibitele, že o výkonu pracuje s nadějí na úspěch. Bylo-li učiněno remuneratorní darování, lze je odvolati podle § 947 sl., veřejné příslibení, které jest obdobno takovému darování, lze před provedeným výkonem odvolati zase podle § 860a, a byl-li výkon proveden, nelze patrně odvolati ani podle § 947 sl. Slib darovací, i když jde o darování remuneratorní, vyhledává formy notářského aktu, ale nic takového se nepředpisuje v paragrafech pojednávajících o veřejném příslibení, kdež se mluví jen o veřejné vyhláše. Pečlivým rozborem příslušných skupin právních předpisů dobrali bychom se celé řady takových rozdílů. Uvažujeme-li tuto různou úpravu a uvažujeme-li vedle toho dosti naléhavé volání po úpravě veřejného příslibení zákonnými předpisy, jsme nutně vedeni na úsudek, že ony smlouvy výše uvedené a veřejné příslibení mají v sociálním životě podstatně různou funkci, takže v oněch případech, ve kterých určitý smluvný typ je vhodným prostředkem k cíli osobou postulovanému, nebude stejně vhodným prostředkem k témuž cíli veřejné příslibení a naopak.¹⁹⁾ Můžeme s bezpečností říci, že právo netvoří nových forem jen proto, aby dotavadní inventář byl rozmnožen. Chceme se tudíž poohlédnouti po oné sociální funkci veřejného příslibení, při čemž arci musíme míti na zřeteli nikoli snad nějaké t. zv. případy hraničné, nýbrž případy výrazné, takové tedy, které obecně platí za případy veřejného příslibení. Neboť jako je pravdivá myšlenka právě uvedená, že musíme spatřovati v právních institucích (t. j. v souborech právních předpisů upravujících jisté sociální jevy) různé prostředky k různým sociálně významným účelům, tak musíme

¹⁹⁾ To platí arci cum grano salis. Jak bude ukázáno níže, mohou se vyskytnouti případy, ve kterých stejně úspěšně lze postupovati cestou smlouvy i cestou veřejného příslibení, a rozhodnutí je závislé, lze říci, na vkusu osoby, která se domáhá určitého cíle; po případě osoba tato není s to, aby z předu odhadla, který postup byl by vhodnější, a je tedy výsledek její volby způsoben náhodilými okolnostmi. Ale vždycky, jak také bude o tom učiněna zmínka, vyskytnou se případy, ve kterých nepochybně platí, co bylo řečeno v textu.

uznati, že sociální život nás seznamuje s plynulými takřka řadami sociálních jevů, a že právní řád nemůže raziti pro každého jedince této skoro plynulé řady zvláštní formu. Pro určitou kategorii těchto jevů (A) byla ražena určitá právní forma, pro jinou značně vzdálenou (B) forma jiná. Od těchto výrazných středisek postupuje řada sociálních jevů, jež čím dále tím více se sblížíce, konečně se setkají. Tyto hraničné jevy, jak víme, nejsou ani ryzi A, ani ryzi B. Ale musíme vždycky snažiti se o odpověď, zdali jde o takové jevy, na které se hodí spíše právní forma ražená pro A, či spíše právní forma ražená pro B. Všechny práce, které se zabývaly klasifikací smluv, zabývají se těmito otázkami.²⁰⁾

8. Čteme-li, majíce na mysli, co právě bylo pověděno, ustanovení obč. zák. o veřejném příslibení, poznáváme, že sociální funkce všech veřejných příslibení není patrně stejná, neboť právní předpisy o všech nemají ustanovení stejných. A budiž hned tu konstatováno, že právní předpisy nikterak nerozlišují, zda-li to neb ono veřejné příslibení je, hledíc ke kause, obdobno tomu neb onomu smluvnímu typu, nýbrž zdali jde o veřejné příslibení, které bychom mohli nazvat veřejným příslibením obecným (*roze-psáním odměny*) či takové, které bychom podle doslovu zákona s malou jen licenci nazvali *roze-psáním ceny*.²¹⁾ O posléz uvedeném je zvláště ustanoveno, že je platné jen tehdy, když ve vyhlášce jest ustanovena lhůta, do které je nutno o cenu se ucházeti. Bližšího ustanovení o tom, co dlužno rozuměti *roze-psáním ceny*, nemáme. Ale nebude příliš obtížno pojem určití. Zpráva justiční kommissie²²⁾ mluví tu o odrudě veřejného příslibení, kterou nazývá konkurrencí a má tedy patrně na zřeteli veřejné příslibení, které dopouští konkurrenci. To jest arci pojem velmi široký a sotva by nás dovedl k cíli. Ale o tom, které případy sem patří, poučí nás nauka, jež, jak již bylo naznačeno, při veřejném příslibení nám samojediná podává historický argument, který jinde nám podává společně se starším právním řádem. Již tato nauka²³⁾ rozeznávala

²⁰⁾ Sr. na př. *Schey* O. V. na str. 22 sl., 46 sl., 288 sl., 355 sl., 491 sl., a moji smlouvu námezdni.

²¹⁾ § 860 mluví o „Auslobung, welche eine *Preisbewerbung* zum Gegenstande hat“.

²²⁾ na str. 127.

²³⁾ *Mayr* na u. m. str. 79 sl.

veřejné příslibení v užším smyslu, tak zv. absolutní, a rozepsání ceny či veřejné příslibení relativní. Klasifikačním momentem je tu povaha daného úkolu. Veřejná příslibení absolutní mří na výkon absolutně dosažitelný, rozepsání ceny na výkon relativně nejlepší. Ona dopouštějí jen určité rozřešení úkolu a to tak, že lze prostě konstatovati, zdali úkol byl rozřešen čili nic; tato dopouštějí neobmezené řady výkonů, z nichž jeden přibližuje se nejvíce nedosažitelnému rozřešení ideálnímu. Pro rozepsání ceny požadovala pak nauka (a také zákonodárství), aby vyhláše byla připojena lhůta, do které lze se ucházeti o cenu, ježto by jinak bylo v moci příslibitele odkládati do nekonečna rozhodnutí a motivovati odklad tím, že ještě může dojíti výkon lepší než všechny, které došly dotud. Jestliže i § 860 prohlašuje připojení oné lhůty ve vyhláše za podmínku platnosti veřejného příslibení, kterým se rozepisuje cena, nebudeme patrně na pochybnostech, které případy pod pojem rozepsání ceny spadají.

Seznámivše se s různými druhy veřejného příslibení, můžeme nyní přikročiti ke stanovení výrazných, nepochybných příkladů veřejného příslibení a jeho jednotlivých typů jakož i podobných případů obdobných smluv.

A) *veřejná příslibení*. Kdosi slibuje veřejnou vyhláškou:

- a) 1000 K za vypátrání zloděje;
- b) 5000 K za nejlepší projekt rodinné villy, kterou míní postavit na určitém místě jmenovaném ve vyhláše;
- c) 1000 K hasiči, který v příštím roce prvý zachrání při požáru někomu život;

d) 1000 K za nejlepší práci o thematu z práva soukromého „Smlouvy ve prospěch třetích osob podle práva rakouského“.
(Cena Pavlíčkova, rozepsaná Českou Akademií na r. 1918.)

B) *obdobné smlouvy*:

a) kdosi uzavře za vysokou odměnu (mzdu) s proslulým detektivem smlouvu o vypátrání zloděje;

b) kdosi objedná u známého mu architekta projekt na villu, kterou si míní postavit.

c) kdosi odměňuje (slibuje odměniti) člověka, který se byl velmi obětavě choval při nedávném požáru.

d) kdosi odměňuje (slibuje odměniti) spisovatele, který před nedávnem byl vydal vynikající práci.

Podrobme zkoumání tyto jednotlivé případy a tažme se, proč někdo zvolil formu veřejného příslibení a jiný formu analogické smlouvy. Počinání naše nebude, tuším, neplodné a poskytneme nám po mém soudě zejména také materiál při řešení jistých otázek hojně diskutovaných a nevím, zda-li zcela uspokojivě řešených. Jsou to otázky, které dojista i v naší nauce objeví se pochybnými (ač snad v sociálním životě s pochybnostmi se neseťkáváme), totiž, jak sluší rozuměti slovům § 860, že veřejné příslibení musí býti adresováno osobám nikoli určitým (an nicht bestimmte Personen gerichtet) a že vyhledává veřejné vyhlášky (öffentliche Bekanntmachung).

9. Když někdo vypisuje odměnu za dopadení zloděje, nepochybíme, tuším, když jeho psychický zážitek vtěsnáme do formule: Je pochybno, zdali dopadení zloděje vůbec se zdaří a je nejisto, kdo (která osoba příslibiteli známá či neznámá) nejspíše má možnost k dopadení přispěti. Tyto okradenému snad zcela neznámé osoby mají slibem odměny býti pobídnuty, aby užily možnosti, která se jim snad naskytne. Nebo je také možna formule: Je pravděpodobno, že dopadení zloděje se zdaří, zejména, když osoby, které mají příležitost k tomu přispěti, budou pobídnuty peněžitou odměnou. Ale okradený neví právě, které osoby tuto příležitost dopadnouti zloděje mají.²⁴⁾ Když někdo se dohodne s detektivem o vypátrání zloděje, tedy buď má pevnou důvěru ve schopnosti onoho detektiva anebo snad také výsledek pátrání onoho detektiva pokládá za nejistý, ale je patrně přesvědčen, že, jestliže ono vypátrání zloděje někomu se zdaří, bude to právě onen detektiv, s nímž se dohodl. (Tedy vedle formule „je jisto, že výkon se zdaří

---

²⁴⁾ *Heller* na u. m. str. 35 vytýká sice, že slibující nezná onoho jedince, jenž bude s to, aby veřejnou vyhláškou vypsáný výkon nebo vypsáné dílo provedl, ale charakterisuje pak psychický zážitek příslibitele slovy: Jemu záleží především na tom, aby toto dílo bylo skutečně provedeno, kdežto osoba, která je provede, je mu snad zcela neb aspoň do jisté míry lhostejna. — Tato lhostejnost se sice při veřejném příslibení vyskytuje, ale není ničím, co by je odlišovalo od kategorií jiných. Je-li mně na př. lhostejno, kdo dodá nějaké zprávy na známou mně adresu, nedám do novin vyhlášku, že dám 5 K tomu, kdo zprávy doručí, nýbrž jdu k prvému posluhovi, kterého natrefím a odevzdám mu dopis, aby ho doručil (smlouva o dílo). Ale dám vyhlášku do novin, když nevím, kdo by mohl zprávy doručiti, protože nevím, kde adresát mešká.

a je jisto, komu se zdaří,“ také formule „je pochybno, zda-li výkon se zdaří, ale zdaří-li se, tedy nejspíše tomu, od koho byl vyžádán“.) Že ostatně někdy užije okradený obou prostředků současně, netřeba snad ani připomínati. Když někdo rozpisuje cenu na nejlepší projekt rodinné villy, zase snad nemá jistoty, zda-li někomu se podaří vyhotoviti projekt, který by se zcela zamlouval. Ale i když by tuto jistotu měl, nemá jistoty, kdo by s onoho projektu byl *nejlépe*. Kdo rozpisuje tuto cenu, ví snad bezpečně, kdo mohou konkurrovati, ale nemá právě jistoty, kdo z tohoto, snad dosti úzkého kruhu, by mu vyhověl *nejlépe*. Kdo zadává projekt villy určitému architektu, je patrně přesvědčen, že právě tento architekt poslouží mu *nejlépe* ať již po stránce vlastností výkonu ať již po stránkách jiných. Jiných specifických rozdílů v sociální funkci jednak veřejného příslibení jednak smlouvy o dílo se nedohlédám. — Také při veřejných příslibeních obdobných remuneratorním darováním a při remuneratorním darování samém setkáváme se se znakem neurčitosti subjektu, kterému by bylo odměnu přikázati, při veřejném příslibení, se znakem určitosti tohoto subjektu při remuneratorním darování. Ale setkáváme se tu, aspoň v případech, které jsme vzali za základ, s rozdílem dalším. Uvedená veřejná příslibení hledí k budoucnosti, snažíce se nějaký výkon vyvolati, remuneratorní darování hledí k minulosti, odměňující nějaký hotový již výkon příslibiteli známý. Můžeme říci, že i tím jsme našli znak, kterým po stráce sociální funkce veřejné příslibení se odlišuje od remuneratorního darování? Odpověď není zcela snadna a je nutno připraviti ji tím, že přihlédneme k dalším ještě případům, arci již nikoli výrazným, nýbrž hraničným. Je vypsána cena na nejlepší dílo z určitého oboru, které *vyšlo* v posledních čtyřech letech (cena Katzova). Je to veřejné příslibení (rozepsání ceny) či remuneratorní darování? Je-li to veřejné příslibení, tu by ona snaha vyvolati určitý výkon, mohla působiti jen nepřímo tím, že autoři, kteří dosud nenapsali nic vhodného, počítají s tím, že za čtyři léta bude cena vypsána znovu a dají se do práce. Ale což, kdyby šlo o cenu, která se vypisuje

²⁵⁾ Těmito objektivními znaky je, tuším, jádro věci vhodněji postiženo než tím, co praví *Mayr*, *Zt. für frwlg. Gb.* 1910, str. 101, jenž přisuzuje odměnu výkonu již hotovému (tedy slibem odměny nevyvolanému), když je to v soulase s úmyslem příslibitele.

jen jednou, protože věnovaný kapitál jedním udělením ceny bude konsumován? A další případ: Je rozepsána cena na vynález nějaké metody výrobní. Máme vyloučiti z konkurence toho, kdo onen vynález dříve již byl učinil, protože oním rozepsáním ceny jeho výkon nemůže býti vyvolán? Myslím, že můžeme navázati na příklad uvedený nejposléze a dáti, pokud tohoto příkladu se týká, odpověď, která sotva narazí na odpor. Je-li příslibiteli onen vynález znám a jestliže zejména vůbec se ho užívá, pak onen, který vynález byl učinil, z konkurence vyloučen bude. Není-li však vynález příslibiteli znám a zejména, jestliže se ho užívá na nejvyšší v kruzích lidské společnosti příslibiteli zcela neznámých a takových, které s příslibitelem nemají pražádných styků, pak, tuším, onoho staršího vynálezce, který teprve nyní svůj vynález předkládá, neslušelo by vyloučiti z konkurence. Tímto rozhodnutím snad pouštíme se zřetele onu snahu vyvolati výkon a vracíme se k onomu znaku nejistoty, se kterým jsme se byli setkali již dříve, k oné nemohoucnosti adresantově obrátiti se na pravého adresáta. Můžeme se spokojiti tímto výkladem a onen provokační znak pustiti zcela ze zřetele? Mám za to, že nikoli. Bylo mně kdysi vypravováno o zesnulém knížeti Thunovi, že každého roku odevzdával summu peněžitou, pokud se pamatuji, farářům na svých patronátech, aby podělili výborné studenty z přifařených vesnic a to tak, aby každý, kdo studoval s vyznamenáním, obdržel dukát. Je tento případ co do sociální funkce roveň veřejnému příslibení či je to prostě remuneratorní darování? Nemám nejmenší pochybnosti, že jen druhá alternativa je pravá, ačkoli i tu setkáváme se s nejistotou remunerantovou o destinatářích. S druhé strany po mém soudě znak výkon vyvolati není setřen ani tam, kde výkon je již proveden, a to tenkrát, když výkon z toho neb onoho důvodu neplní ve společnosti lidské onoho poslání, které podle názoru toho, kdo za výkon slibuje odměnu, povolán je plniti. Příslibitel svou vyhláškou a slibem odměny vyvolává výkon z temných koutů sociálního života na jeho výsluní. Z pravidla spadají tyto případy v jedno s oněmi, ve kterých příslibiteli není známo, že na výkon již došlo. Ale nebývá tomu tak naveskrz. Výkon může býti příslibiteli neznám a plní své poslání. Kdosi slibuje odměnu za spis o určitém tematě, který byl napsán v roce právě uplynulém. Spis se hojně čte v kruzích interessentů, ale

ten, kdo slíbil odměnu, ho nezná. Nebo příslibitel snad zná všechny výkony, které se již staly, a chce odměniti nejlepší. Ale buď se obává, že přece některý výkon ušel jeho pozornosti, nebo netroufá si sám rozhodnouti, který z výkonů je nejlepší. Žádá tedy, aby práce byly zadány, zřizuje zvláštní sbor rozhodčích. To všechno jsou po mém soudě případy remuneratorního darování. Nemohu aspoň postřehnouti, čím by se tyto případy lišily od případů, kterým výše bylo přisouditi povahu remuneratorních darování.

10. Podle toho, co bylo pověděno, je sociální funkcí veřejného příslibení jistý výkon buď vyvolatí nebo mu aspoň dopomoci na světlo sociálního života, jestliže ten, komu jde o vyvolání výkonu, má buď psychický zážitek „možnost výkonu je pochybna, pravděpodobna, jista, ale je pochybno, neznámo, kdo je s tohoto výkonu“, nebo také psychický zážitek „možnost výkonu je pochybna, pravděpodobna, jista, ale je pochybno, neznámo, kdo je s onoho výkonu nejlépe“. Těmito psychickými zážitky můžeme si vysvětliti, proč se obrací příslibitel se svou výzvou na osoby nikoliv určité a proč se na ně obrací veřejnou vyhláškou. A je pak pochopitelné, proč právní předpisy výzvu osob nikoliv určitých a výzvu veřejnou vyhláškou prohlašují za pojmové, esenciální znaky veřejného příslibení. Ale ony psychické zážitky vedou nás, trvám, také na pravý výklad těchto pojmových znaků. Neboť sluší upozorniti, že výklad těchto znaků v nauce, pokud je mně povědomo, není jednotný, leckdy oba znaky mísí, ale zejména neuvádí přesvědčivých argumentů, proč to neb ono stanovisko bylo zvoleno. Sociální funkce veřejného příslibení právě vylíčená vede po mém soudě na to, abychom zmíněné pojmy prohlásili za pojmy relativní. Právní předpisy nikde neustanovují, kam až může jíti v pojmu „osob nikoliv určitých“ určitost, po případě neurčitost, po případě, co sluší rozuměti vyhláškou *veřejnou*. Na tyto otázky bude odpověděti tak, že požadavku neurčitosti adresáta a požadavku veřejnosti vyhlášky bude učiněno dosti, když zvolené prostředky jsou přiměřeny zvolenému cíli. Co tím sluší rozuměti, chceme pověděti na dalších stránkách.

Každého roku rozepisují se na české právnické fakultě ceny po 80 K na nejlepší práce o řadě temat určených řediteli seminářů. Ceny jsou určeny členům semináře, takže o cenu rozepsanou ředitelem některého semináře může se ucházeti jen ten, kdo byl

členem tohoto semináře. Nebo každého třetího roku rozepisuje se na téže fakultě tak zv. jubilejní cena summou 300 K za práci vědeckou o thematu určeném professorským sborem. O cenu mohou se ucházeti jednak řádní posluchači práv, jednak ti, kdož studia jako řádní posluchači již dokončili a připravují se ke zkouškám státním nebo přísným, což však platí jen do tří let po ukončených studiích.

Je tedy především počet uchazečů zejména při konkurenčních pracích seminárních dosti úzce ohraničen. Zástupce příslušného sboru bude z pravidla znáti všechny, kdo mají potřebnou způsobilost ucházeti se o cenu. Také způsob vyhlášky není příliš způsobilý proniknouti do širší veřejnosti. Snad ani všichni ti, jichž se týká, nenabudou o rozepsání ceny vědomosti. Nemám ani nejmenších pochybností, že v uvedených případech jde o platná veřejná příslibení. Naše formule: „Možnost výkonu je pochybna, pravděpodobna, jista, ale je pochybno, neznámo, kdo je s onoho výkonu nejlépe“, se na tyto případy a jim podobné hodí, a rozdíl je jen v tom, že by slušelo formulovati: „Kdo z *určitého kruhu osob* je s onoho výkonu nejlépe“. Je tato modifikace formule podstatna čili nic? Mám za to, že nikoli, a že uvedená varianta se dobře snáší s vylíčenou sociální funkcí veřejného příslibení. Ale sledující plynulou stupnici sociálních jevů, musíme se zastavit před určitými jevy, které pod pojem veřejného příslibení již nespádají. Jde především o případy tak zv. užších konkursů. Kdosi chce získati vhodný projekt stavby a požádá dopisem několik známých architektů (věc bude uveřejněna i v novinách), aby vyhotovili projekt. V dopise činí se sdělení, že byly podobné projekty vyžádány i od osob jiných a že odměna (jmenovitě vytčená) bude udělena jen tomu, čí projekt bude uznán nejlepším (z pravidla arci bývá stanovena jistá základní summa za výlohy a ztrátu času každému projektantu a nad to cena za projekt nejlepší). Nebo kdosi při nějakých závodech rozepíše (třeba veřejnou vyhláškou) cenu vítězi v závodě dvou jmenovitě uvedených osob. V těchto případech jistě nejde o veřejná příslibení. Na tyto případy se již naše formule nehodí, tak, že ani *nepodstatnými* modifikacemi původní formule se nepodaří získati vhodnou formuli. Tu je na místě formule v *podstatných* kusech odchýlná a to asi tato: Tomu, kdo slibuje odměnu, jde o to, aby vyvolal činnost *urči-*

tých osob, jenže nespokojuje se vyvolati činnost osoby jediné, jak z pravidla bývá, nýbrž chce vyvolati konkurenci několika osob. Vyvolati činnost určité osoby za plat je úkolem smlouvy námezdní a zejména, pokud jde o prvý z uvedených případů, nepochybují, že, když dojde k výslovné akceptaci nebo podle okolností k akceptaci podle § 864, bude tu smlouva o dílo. Arci smlouva o dílo zvláštního rázu, smlouva subjektivně alternativní, která má jakousi vzdálenou obdobu v trhové smlouvě s výhradou lepšího kupce. Dopis výše zmíněný není pak než offertou k takové subjektivně alternativní smlouvě o dílo.

Výsledek těchto úvah formuloval bych asi tak: Požadavek neurčitosti adresátů při veřejném příslibení nelze vykládati příliš rigorosně a sluší přijmouti každé zúžení kruhu těchto adresátů, které je diktováno rozumnými důvody, pokud nejde o takové zúžení onoho kruhu, které přípověď uvádí pod formulí naznačující panství jiného právního institutu než veřejného příslibení.

11. Výsledek právě získaný vede nás pak po mém soudě na právě rozhodnutí pokud se týká požadavku zákona, že je potřebí, aby veřejné příslibení se stalo *vyhláškou* a to *veřejnou*. Z dotavadních pojednání o těchto věcech lze vyčísti, že je potřebí, ale že také stačí, když projev obsahující veřejné příslibení stane se veřejně a při tom pojem veřejnosti určuje se podobně, jako pojem veřejnosti vykládá nauka práva trestního a zejména judikatura kassačního soudu, pozorujíc řadu paragrafů trestního zákona (59c, 63, 65, 80, 300, 305, 489, 491, 496). Podle toho bylo by veřejnou vyhláškou prohlásiti každý projev obsahující přípověď zmíněnou v § 860, který se stal tak, že může býti seznán osobami co do počtu i co do individuality neomezenými. Výklad ten, ačkoli operuje patrně případným významem slova „veřejný“ v § 860, po mém soudě přepíná požadavek *veřejnosti* v témž řu vyslovený, ale za to není práv požadavku *vyhlášky*.

§ 860 mluví o přípovědi namířené na osoby nikoliv určité, jež stává se závaznou tím, že bude veřejně vyhlášena. Veřejné příslibení je tedy, jak svědčí slova „an . . . gerichtete“ a „Zusage“ projevem adresovaným. Z povahy pak adresovaného projevu se podává, že bude perfektní, jen když nastoupí cestu k adresátovi. Pokud se týká offerty a akceptace, jež jsou také projevy

adresovanými, je věc jasně vyložena slovy „angekommen“ a „Eintreffen“ v § 862a (82 nov. III.), jenže arci offerta a akceptace prohlašují se hotovými, když adresáta *dojdou*, nikoli již tehdy, když vydají se k němu na cestu. Při projevu rovněž adresovaném, jímž je veřejné příslibení, na adresování obvyklé při sjednávání smluvního konsensu nebylo možno pomýšleti hledíc k typické neurčitosti adresátů a bylo tedy hledati prostředek jiný. Tímto prostředkem adresovati přípověď obsaženou ve veřejném příslibení je právě veřejná vyhláška. Když byl stanoven požadavek veřejné vyhlášky, mohly snad působiti různé momenty a zejména nelze asi popírati, že veřejnost projevu je symptomem (sotva kriteriem) jeho opravdovosti.²⁶⁾ Ale rozhodujícím momentem není dojistá než to, že právní předpisy spatřují ve veřejné vyhlášce přiměřený prostředek, kterým přípověď proniká k adresátům adressantovi neznámým.²⁷⁾ Tomu svědčí především, že v § 860 veřejná vyhláška se prohlašuje za znak *hotovosti* (perfeckce) veřejného příslibení, právě tak jako jsme uvykli mluvit o offertě (akceptaci) *dokonané*, (hotové), když tyto projevy dojdou adresáta. A proto také mluví § 860, užívaje aktivního tvaru „Bekanntmachung“, o *vyhlášce*, právě tak jako starý § 862 užil souhlasného aktivního tvaru „bekannt machen“. Podle toho můžeme vyhláškou nazvati jen takový projev, který je *výrazem snahy příslibitelovy vstoupiti ve styk s neznámými jemu adresáty*, namířiti tento projev na ony neznámé adresáty. Ze zvoleného formulování je patrné, že otázku, zda-li projev je výrazem takové snahy, nebude snad řešiti tak, že bychom podrobili rozboru představy a chtění příslibitele. Rozhodno je, zda-li podle *obecné zkušenosti* projev obsahující veřejné příslibení má ráz projevu, kterým kdo vstupuje ve styk s osobami, kterých projevem tím chce dosáhnouti. Jestliže na př. okradený předčítá v klubovních místnostech nebo třeba na veřejné ulici, širokému kruhu přátelskému svůj projev novinám určený, kterým slibuje odměnu za vypátrání zloděje, stal se projev dojistá *veřejně*, ale není to *vyhláška*. Vyhláškou stane se projev teprve tehdy, až bude uveřejněn v novinách, nebo až adresát, rozmysliv si způsob publikace, vstoupí jinakým způsobem ve

²⁶⁾ Sr. k tomu *Mayr* Auslobung str. 21 a *Heller* na a. m. str. 36 sl., zejména p. 18.

²⁷⁾ *Mayr*, Zt. str. 101.

styk s adresáty. Sejde-li z toho, nebude tu hotového veřejného příslibení.

Bude tedy potřebí vyhlášky, ale tato vyhláška musí býti *veřejná*. Máme nyní, opíraje se o pojem veřejnosti podaný výše, říci, že požadavku zákona bude vyhověno jen tehdy, když vyhláška může býti seznána osobami co do počtu i co do individuality neomezenými. Doslov § 860 by tomu svědčil. Než, hledíme-li k tomu, co bylo pověděno výše o podstatě a účelu veřejné vyhlášky, neobstojí, tuším, tento výklad bez výhrady. Proč žádá zákon *veřejnou* vyhlášku, bylo výše pověděno. Proto, že v ní spatřuje jediný vhodný, ne-li dokonce jediný možný prostředek, kterým adresant veřejného příslibení může vstoupiti ve styk s adresáty. Zdali modalitty této veřejné vyhlášky činí ji vhodným prostředkem k postulovanému cíli, na to již zákon váhy neklade. Nikde není řečeno, že není dostatečna vyhláška sice veřejná (ve smyslu výše uvedeném), která však nemá valné způsobilosti proniknouti ke všem těm možným adresátům adresantovi neznámým. Kdyby na př. někdo, navrátiv se do svého domova z cesty po cizině, kde byl okraden, vyhlásil odměnu za vypátrání zloděje v místním listě málo rozšířeném, jednal by dozajista nemoudře, ale bylo by to jistě hotové a platné veřejné příslibení. Máme snad nyní, sledující rub této myšlenky, říci, že požadavku zákona nebude vyhověno, když bude učiněna vyhláška, o jejíž veřejnosti lze sice pochybovati, jež však poslání prostředku navazujícího styk adresanta veřejného příslibení s adresáty plní snad lépe než jakákoli vyhláška veřejná? Totiž: V celé řadě případů je předpoklad zákona, že veřejná vyhláška veřejného příslibení je jediným způsobilým prostředkem dostihnouti adresáty přípoředi případný. Jsou to případy, na které dopadá naše formule: „Možnost výkonu je pochybna, pravděpodobna, jista, ale je pochybno, neznámo, kdo je s onoho výkonu (kdo je s onoho výkonu nejlépe)“. Ale předpoklad ten nedopadá již naveskrz na případy, které jsme výše subsumovali formuli: „Možnost výkonu je pochybna, pravděpodobna, jista, ale je pochybno, neznámo, *kdo z určitého kruhu osob* je s onoho výkonu (je s onoho výkonu nejlépe)“. Zde jsou i jiné prostředky, kterými může dostihnouti přípoředi adresátů a to dokonce prostředky, které dojdou cíle dokonaleji než jakákoli veřejná vyhláška. Komusí záleží na vynálezu

nějakého výrobního procesu a domnívá se, že zná dosti široký kruh osob a ústavů, které snad s onoho úkolu jsou. Snad z vážných příčin záleží mu také na tom, aby bylo zatajeno jeho úsilí o onen výkon. Rezešle tedy svoji přípověď všem jednotlivým osobám a ústavům, od nichž podle svého zdání může výkon očekávati. Máme říci, že není tu hotového veřejného příslibení, protože nebylo učiněno dosti požadavku zákona o veřejné vyhlášce? Mám za to, že nikoli, a že zákon sám vede nás na odpověď kladnou. § 860a mluvě o prostředcích, kterými lze odvolati veřejné příslibení, žádá, aby odvolání se stalo buď v téže formě, v jaké se stala přípověď nebo ve formě stejně účinné nebo individuálním vyrozuměním. Účinnost formy nemůžeme patrně posuzovati než podle její způsobilosti dostihnouti adresátů a je tu tedy znovu vyznačeno, čeho zákon chce docílití veřejnou vyhláškou a veřejným odvoláním přípovědi. Ale vedle toho skladba § 860a, ač redaktoři toho snad nezamýšleli²⁸⁾ působí dojmem gradace potud, že individuální vyrozumění, pokud je možné, je účinnější než odvolání ve formě veřejné vyhlášky.²⁹⁾

Podle toho všeho nerozpakuji se zodpověděti kladně otázku výše nadhozenou, zda-li slib 1000 K za záchranu tonoucího adresovaný několika málo osobám a jen těmito seznatelný, je veřejným příslibením a to veřejným příslibením, které vyhovuje jak s hlediska neurčitosti adresátů, tak s hlediska veřejnosti vyhlášky.

12. Seznali jsme dotud, že veřejné příslibení má sice svoji osobitou sociální funkci, že však tato sociální funkce vykazuje jistou obdobu se sociální funkcí některých smluvních typů. Z těchto poznatků plynou jednak jisté důsledky (ostatně již výše naznačené), ale s druhé strany sluší varovati před důsledky jinými. Pokud se týká věci prvé, vychází na jevo zejména z daných příkladů veřejných příslibení a obdobných obligačních smluv, že v některých případech okolnosti dopouštějí variaci veřejného příslibení a obligační smlouvy. V takových případech někdy se stejnou pravděpodobností lze dojíti cíle veřejným příslibením a smlouvou na př. o dílo. Někdo snad podle vkusu nebo z jiných

²⁸⁾ sr. zprávu justiční kommise str. 128.

²⁹⁾ Sr. k tomu i *Mayr* Zt. str. 101.

vážnějších důvodů zvolí veřejné přislíbení, jiný smlouvu o dílo, jiný kombinuje obojí.³⁰⁾ Ale tato možnost variace není neomezena, lépe řečeno, ten, kdo by užil veřejného přislíbení tam, kde je vlastní rázovitě pole působnosti určité smlouvy nebo naopak, jednal by neúčelně a nedošel by svého cíle.

Pokud týká se věci druhé, nechceme snad tvrditi, že obdoba mezi veřejným přislíbením a některými smluvními typy vede nás na obdobné užívání předpisů daných o smluvních typech na obdobné případy veřejného přislíbení. Nelze arci říci, že by takové obdobné užívání bylo vyloučeno naveskrz, ale otázku, zda-li tomu tak jest čili nic, lze řešiti jen po pečlivém prozkoumání, zda-li takové obdobné užívání se hodí k instituci veřejného přislíbení a k předpisům je upravujícím čili nic. Věc budiž dolíčená příkladem: *Mayr*,³¹⁾ mluvě o znacích, které musí míti slíbená odměna, soudí všeobecně, že přípustno je rozepsati „vysokou“ odměnu. O výši odměny rozhodl by tu po případě soud boni viri arbitrato. Pátráme-li po zákonné opoře takového rozhodnutí, dojistá případně na mysl starý § 1152, jenž ustanovil, že, když někdo objedná práci nebo dílo, jest za to míti, že přivolí k přiměřené mzdě. Není-li mzda stanovena smlouvou nebo zákonem, určí ji soudce. Tato souvislost mohla by pak vésti na další otázku, zdali na veřejné přislíbení lze přenášeti ustanovení smluvního práva diktovaná požadavkem úměrnosti vzájemných plnění smluvních stran, zejména §y 934, 935. Kladnou odpověď na tuto otázku, jak víme, s důrazem odmítá zpráva justiční kommisise panské sněmovny.³²⁾

Je na prvý pohled patrno, že při veřejných přislíbeních, vykazujících obdoba s remuneratorním darováním, je vyloučeno jakékoli obdobné užívání předpisů o *laesio ultra dimidium*, již z toho prostého důvodu, že obecné poučky o výkladu právních předpisů brání analogickému užití předpisů daných o smlouvách záplatných na instituci vykazující obdoba se smlouvou bezplatnou. Ale lze také ukázati na to, že při takovýchto veřejných přislíbeních odměna není ekvivalentem žádaného výkonu, že není pří-

³⁰⁾ Sr. k tomu pozn. 19.

³¹⁾ *Auslobung* na str. 74; v té věci má arci předchůdce, sr. na př. *Elster* *Archiv für bürg. R.* XVIII. (1900), str. 132.

³²⁾ Sr. k tomu výše č. 1. a zpr. just. kom. str. 123 sl.

činou, nýbrž nanejvýše jen pobídkou k němu.³³⁾ Jsou tedy odměna a výkon veličiny, při nichž by bylo zcela od místa zabývat se jejich hodnotovým poměrem. Ale mám za to, že odpověď nemůže dopadnouti jinak ani při veřejném příslibení vykazujícím obdobu se smlouvou o dílo. I při takovém veřejném příslibení spolupůsobí při stanovení výše odměny celá řada momentů, které zba- vují odměnu ekvivalentního rázu. Jaká je situace adressáta takového veřejného příslibení na rozdíl od situace osoby objednané smlouvou o dílo? Adressát takového veřejného příslibení má dojistá větší risiko marných nákladů a práce a to nejen důsledkem odvolatelnosti veřejného příslibení a nejen důsledkem nejistoty výsledku (jež, jak jsme viděli, není essentiální a vyskytuje se mimo to i při smlouvě o dílo), nýbrž i důsledkem konkurence s jinými adressáty. Nepřičí se tedy povaze věci, aby tomuto zvýšenému risku odpovídala poměrně vysoká odměna tomu, komu výkon se zdaří (vůbec, nejdříve, nejlépe). A na straně příslibitele (zejména při rozepsání konkurence) je menší nebezpečí, že se chybí cílem, než kdyby byl zvolil jako prostředek vedoucí k tomuto cíli smlouvu námezdní. A proto zase nepřičí se povaze věci, ba spíše jí odpovídá, aby svoje menší risiko vykoupil větší obětí. Ale lze také uvést: Zdali výkon se zdaří, čili nic, je spíše věcí náhody, než námahy a zásluhy. Proto snad připověděna byla odměna poměrně nízká. Bezpečné celkem půdy, na které stojí soudce rozhodující o hodnotě vzájemných plnění při smlouvě o dílo, neměl by patrně soudce, který by chtěl rozhodovati o hodnotovém poměru odměny a výkonu při veřejném příslibení. Neboť nesměl by měřiti odměnu hotovým výkonem a naopak, nýbrž musil by vzíti v počet vylíčené risiko obou stran, jež tu je činitelem podstatně významnějším než při obapolných smlouvách.³⁴⁾

Ale dotavadní úvahou není ještě rozhodnuta otázka, zda-li slib „vysoké“, „dobré odměny“ máme pokládati nepřípustným. Po mém soudě nestačí takový slib v případech, které vykazují

³³⁾ To, tuším, platí o všech veřejných příslibeních vykazujících obdobu s remuneratorem darováním a nejen o třetí z kategorií vypočtených *Hofmannem*. Sr. k tomu text pod č. 5,

³⁴⁾ Sem bylo odkázáno poznámkou 18, a je z výkladů textu po mém soudě patrné, že otázku, zdali si presentant výkonu odměny zasloužil čili nic, soudce řešiti nebude.

obdobu s remuneratorem darováním a zase nejen z důvodu (tu, jak se mi zdá, podřízeného), že je nepřipustno přenášeti na instituci vykazující obdobu s bezplatnou smlouvou předpisy dané o určitém typu smlouvy záplatné. Důvod leží tu hlouběji. Pozorujeme-li případy veřejného příslibení obdobné remuneratorem darování, můžeme s bezpečností tvrditi, že soudce rozhodující podle analogie § 1152 neměl by pražádného měřítko, které by ho učinilo schopným rozhodnouti otázku přiměřenosti. Že by nedospěl k pravému rozhodnutí uvažuje hodnotu v poměru odměny a výkonu, bylo již pověděno. A že není tu jiných „podobných případů“, kterých by se mohl přidržeti, poučí nás pohled na jednotlivé případy veřejného příslibení, zejména vypsání cen. Jeden slibuje za nejlepší práci o určitém thematicu 1000 K, jiný 2000 K, jiný snad 5000 K, každý podle svých prostředků a podle své blahovůle.

Jinak poněkud může již dopadnouti odpověď, máme-li na zřeteli veřejná příslibení obdobná smlouvě o dílo. Především je tu obdoba § 1152 dojistá bližší, ale i mimo to nebyl by tu soudce navěsck bez opory rozhoduje otázku přiměřenosti odměny. Zase arci, jak bylo pověděno, nebude to hodnota výkonu, kterou by mohl měřiti přiměřenost odměny, ale tu, aspoň v některých případech, setká se s jinými případy „podobnými“, takže by na př. soudce, když byla slíbena odměna „dobrá“, mohl by přisouditi odměnu, která v podobných případech jest obvyklá.³⁵⁾

13. Po těchto úvahách můžeme se vrátiti k otázce, od které jsme vyšli. K otázce, kam s hlediska správného systému je nejlépe zařaditi pojednání o veřejném příslibení. Viděli jsme, že máme různé typy veřejného příslibení, hledíce k jeho kause. Viděli jsme dále, že máme různé typy veřejného příslibení v kategoriích tak nazvaného veřejného příslibení absolutního a relativního. Tedy analogický zjev jako při smlouvách, kde se vyskytují různé typy smluvní. Kdybychom chtěli postupovati analogicky jako při rozboru smluvního práva, musili bychom rozložití výklad o veřejném příslibení na část všeobecnou a část zvláštní. Ale všeobecná část pojednání o veřejném příslibení musila by po

³⁵⁾ Na toto rozhodnutí, právními předpisy nikterak urgované, vede nás skutečnost, že příliš často se vyskytují veřejná příslibení se sliby neurčitých odměn. Splnění takových slibů dané rozhodnutí napomáhá.

mém soudě jíti za všeobecným pojednáním o smlouvách a to z téhož důvodu, který vede na př. na to, aby ten, kdo pojednává o delačních důvodech, nechť již jakkoliv uspořádá svůj výklad, pojednal napřed o posloupnosti testamentární a pak teprve o posloupnosti smluvené. Důvodem toho je stejná kusost ustanovení o posloupnosti smluvené jako ustanovení o veřejném příslibení, jež nutí v celé řadě bodů dovolati se onde ustanovení o posloupnosti testamentární, tu ustanovení o právu smluvním. Uvádím jen dva příklady: § 876 (nový text) ustanovil, že §y 869—875, jež jsou předpisy práva smluvního, sluší se přiměřeně řídití při jinakých projevech, které jsou adresovány osobám jiným. Platí tyto předpisy o veřejném příslibení? Zpráva justiční kommissee³⁶⁾ svědčí, že ano. Nebylo by tedy vhodné pojednati o veřejném příslibení dříve než o smlouvách, když by neznámá dotud ustanovení (§y 869—875) měla býti jen citována v kapitole o veřejném příslibení. Rozprádati pak všechny otázky, které přivádějí §y 869—875 v kapitole o veřejném příslibení předcházející pojednání o sjednání smluvního konsensu, a předpisy ty přízpůsobiti veřejnému příslibení, znamenalo by, tuším, výklad velmi nevhodný. Zcela podobně bude uvažovati, zda-li některá ustanovení daná o offertě (na př. § 862 in f.) platí také o veřejných příslibeních. Je přece o mnoho vhodnější uvažovati o těchto věcech, když příslušné partie smluvního práva jsou již probrány a známy, než anticipovati tato ustanovení způsobem, jaký byl naznačen výše.

Ale jest se tázati, zda-li vůbec je důvodno ve všeobecné části obligačního práva zabývati se veřejným příslibením jinak než všeobecnou poznámkou v orientačním odstavci, který uvádí jednotlivé důvody vzniku závazku. Z toho, že veřejné příslibení je důvodem (připouštějícím různou charakterisaci podle kausy) vzniku závazku (Typus der Verpflichtungsform, nicht typischer Geschäftszweck), právě tak jako smlouva, to ještě nikterak neplyne. Delikt, negotiorum gestio a obohacení jednoho na úkor druhého jsou také důvody vzniku závazku a posléz uvedené může se opíratí jako smlouva o různé důvody jako omylné plnění nedluhu, o to, že causa non est secuta, že causa je finita a p., a přece, trvám,

³⁶⁾ str. 137.

správné jejich místo je v části zvláštní. Jen to bylo by zásadně připustiti, že sluší zkoumati, zda-li právě tak jako při pojednání o právu smluvním bylo by pojednati o veřejném příslibení jednak v části všeobecné, jednak v části zvláštní. Jistou měrou se o něm ve všeobecné části pojednává dojista, ježto na př. kapitoly, které týkají se nejen práva smluvního, nýbrž závazků vůbec, (na př. kapitoly o obsahu obligační povinnosti, o utvrzení závazků, o změně závazků, o výměně věřitele a dlužníka, o zániku závazků), vzta-hují se také k závazkům z veřejného příslibení. Ale je jen otázka, zda-li ve všeobecné části má býti kapitola týkající se veřejného příslibení, která by odpovídala obvyklé kapitole, kterou by bylo možno nadepsati: slovy: O povaze, náležitostech a vzniku obligačních smluv. Máme-li na paměti, co bylo pověděno výše o důvodu tak zv. všeobecných částí, zejména všeobecné části práva obligačního, nemůže odpověď na tuto otázku dopadnouti jinak než záporně. Všeobecné části, jak bylo řečeno, vyskytují se všude tam, kde je celá řada institucí velmi rozmanitých, které však mají mnoho společného. O tomto společném pojednává se ve všeobecné části, která jde před částí zvláštní, věnovanou rozboru oněch jednotlivých institucí. Je institut veřejného příslibení takovou generální kategorií jako je smlouva, konečně i jen smlouva obligační, která se rozpadá na celou řadu smluvních typů o společné základně? Takové různé typy veřejných příslibení tu jsou, ale ony nejsou podstatně různé s hlediska právního. V zákoně samém jsou všechna veřejná příslibení řešena jednotně až na jednu odchylku, že při rozepsání ceny vyhledává se připojení lhůty, do které dlužno se ucházeti o cenu. Je sice pravda, že i jinak rozepsání cen není upraveno úplně,³⁷⁾ takže při výkladu o něm bude připojiti leckteré zásady, které neplatí o veřejném příslibení obecném. Nějakých rozdílů mezi veřejnými příslibeními různými podle kausy zákon vůbec nezná a patrně jich asi mnoho nebude. Podle toho není důvodno tvořiti z látky podávající výklad o veřejném příslibení nějakou část všeobecnou a zvláštní, nýbrž je přiměřeno umístiti výklad naveskrze v části zvláštní. Jinaký postup by nedopadl jinak než pokus toho, kdo by chtěl tvořiti nějakou všeobecnou a zvláštní část z látky podávající výklad o tak zv. kvasikontrastech nebo o povinnosti

³⁷⁾ Heller na u. m. 73 sl.

k náhradě škody z jednání nedovolených. Pokud pak se týká přesného místa, kam ve zvláštní části obligačního práva sluší zařaditi výklad o veřejném příslibení, zdá se mně nejsprávnější pojednati o něm přímo po smlouvách. To je důsledek jednak toho, co bylo pověděno o kusosti předpisů upravujících veřejné příslibení a jejich poměru k předpisům o smlouvách, jednak podřízený přece jen sociální význam, který má veřejné příslibení vedle smluv.

Nástin národohospodářské noetiky.

Prof. Dr. Karel Engliš.

II.¹⁾

VI. Každému způsobu pozorování odpovídá určitý způsob hodnocení.

Protiva věd theoretických a praktických.

1. *Podstata a různost hodnocení jest založena růzností kvalit a tudíž různým způsobem pozorování.*

Podstata a různost hodnocení budiž osvětlena především příklady.

Hodnotíme hospodářsky, mravně, umělecky, vědecky, technicky atd.; hodnotíme tvrdost, hutnost, teplo. Týž předmět může býti objektem rozličného hodnocení (na př. hospodářského a technického); na druhé straně mohou býti velmi různé předměty objektem hodnocení stejnorodého (umělecky mohu hodnotiti výkres, sochu, dům). Z toho jest patrné, že *různost objektů nezakládá různosti hodnocení*, právě tak jako stejnorodost předmětu nemůže založiti stejnorodosti hodnocení. To je odtud, že při určitém hodnocení máme na mysli jen určitou kvalitu hodnoceného objektu a že na jedné straně vykazují různé objekty tytéž kvality a na druhé straně týž objekt různé kvality. *Různost kvalit zakládá tudíž různost hodnocení.*

¹⁾ Článek tento jest pokračováním stejnojmenného článku z loňského ročníku XVII. seš. 2—3, str. 274 a n. Vůči obsahu tam předeslanému přesunuta byla část kapitoly o hodnotě na jiné místo.